

مقاله پژوهشی

اثرات سبک زندگی بر هویت کالبدی مسکن در نواحی روستایی مطالعه‌ی موردی: دهستان گوزلدرد، شهرستان سلطانیه

بهروز محمدی یگانه^۱، منیژه احمدی^۲، مهدی چراغی^۳ و مینا سلطانی^{۴*}

تاریخ دریافت: ۶ بهمن ۱۳۹۹ تاریخ پذیرش: ۹ خرداد ۱۴۰۰

چکیده

مسکن در نواحی روستایی در برآوردن نیازهای اساسی انسان نقش ویژه‌ای دارد. با در نظر گرفتن کارکردهای متنوع مسکن روستایی، مطالعه‌ی تأثیر عوامل مختلف در نحوه‌ی تغییر و تحول آن اهمیت دارد. هدف تحقیق حاضر بررسی اثرات سبک زندگی بر هویت کالبدی مسکن در نواحی روستایی می‌باشد، تحقیق حاضر در نیمه اول سال ۱۳۹۹ با روش گردآوری اطلاعات، کتابخانه‌ای و میدانی و استفاده از ابزار (پرسشنامه، مشاهده) انجام شده است؛ نوع تحقیق، کاربردی و روش تحقیق، توصیفی-تحلیلی است، جامعه آماری تحقیق، خانوارهای روستاهای دهستان گوزلدرد می‌باشد. که در سرشماری سال ۱۳۹۵ دارای هشت روستای دارای سکنه: شامل ۱۴۵۱ خانوار و ۴۸۶۴ نفر جمعیت می‌باشد. از بین خانوارها، ۳۰۵ خانوار با استفاده از فرمول کوکران به عنوان نمونه انتخاب شد و از هر روستا بر اساس درصد خانوار، تعدادی نمونه برای تکمیل پرسشنامه و به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده تکمیل شد. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات هم به صورت کمی و با استفاده از آمار توصیفی (میانگین، درصد فراوانی و انحراف معیار) و آمار استنباطی (تحلیل مسیر) بود. براین اساس؛ در بعد کالبدی مسکن شاخص (مناسب بودن مسکن جهت استراحت) با میانگین ۳/۲۷٪ و در بعد دل‌بستگی به مکان شاخص (تلاش روستائیان جهت حل نزاع‌های اجتماعی) با میانگین ۳/۷۷٪ دارای بیشترین میزان اهمیت است. براساس نتایج آزمون استنباطی ابعاد سبک زندگی به عنوان متغیر مستقل و هویت مسکن به عنوان متغیر وابسته‌اند، و از بین ابعاد سبک زندگی، بعد سلامت معنوی، با بیشترین بتا (۰/۴۹۴) تأثیرگذارترین عامل است. پیشنهاد اساسی تحقیق حاضر ارائه تسهیلات اعتبارات مقاوم‌سازی مسکن با در نظر گرفتن نیازهای معیشتی روستائیان می‌باشد.

کلمات کلیدی: مسکن روستایی، هویت مسکن، سبک زندگی.

۱- دانشیار و عضو هیئت علمی گروه جغرافیا دانشگاه زنجان

۲- عضو هیئت علمی گروه جغرافیا دانشگاه زنجان

۳- عضو هیئت علمی گروه جغرافیا دانشگاه زنجان

۴- گروه جغرافیا، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران

*- نویسنده مسئول: minasoltani118@gmail.com

مقدمه

در جوامع بشری مسکن به عنوان یک نیاز بعد از خوراک و پوشاک مطرح می‌شود و پاسخگوی یکی از نیازهای حیاتی است (مونوچ^۱، ۲۰۱۰؛ سرتیپی‌پور، ۱۳۸۸؛ زنجانی، ۱۳۷۱)، همچنین از نظر اقتصادی از فعالیت‌های عمده آن به شمار می‌آید که بازتاب زیادی بر دیگر ابعاد حیات اجتماعی دارد (زنجانی، ۱۳۷۱) و در واقع مسکن مفهومی فراتر از سرپناه دارد (نپ^۲، ۱۹۸۲؛ دومانسکی^۳، ۲۰۰۸؛ مخبر، ۱۳۶۳). مسکن روستایی نشان دهنده‌ی نوع فعالیت‌های گوناگون در ابعاد اقتصادی، نگرش اجتماعی و فرهنگی روستاییان و چگونگی تحول و استفاده تکنولوژی و نهایتاً سطح درآمد و معیشت ساکنان آن است (سرتیپی‌پور، ۱۳۸۸؛ حسینی‌ابری، ۱۳۸۲)، به عبارت دیگر مسکن روستایی به عنوان تجلی‌گاه شیوه‌های زیستی-معیشتی به دلیل وجود تفاوت‌های فرهنگی، جغرافیایی و اقتصادی خانوارهای روستایی دارای تنوع بالایی است که این تنوع بر کیفیت مسکن و زندگی ساکنان آن موثر می‌باشد (یانگ^۴ و همکاران، ۲۰۱۰) که مهم‌ترین معیار رضایتمندی از آن در استحکام بنا نمود می‌یابد (سرتیپی‌پور، ۱۳۸۸).

با مطالعه عناصر سازنده مسکن می‌توان دریافت عوامل متعددی از جمله فرهنگ، معیشت، هویت، سبک زندگی، درآمد و همچنین جهان‌بینی در شکل‌گیری الگوهای مختلف مسکن وجود دارد، می‌توان با مطالعه الگوهای مختلف ساخت مسکن از اشکال عینی به پس زمینه‌ی اندیشه‌ای و برعکس از پس زمینه‌ی اندیشه‌ای به وضعیت اشکال عینی پی برد. بررسی‌ها نشان می‌دهد

در جوامع سنتی افراد معمولاً در واحدهای اجتماعی کوچک ولی منسجم قرار می‌گرفتند و در چارچوب آن واحد هویت می‌یافتند. ولی با فرایند تجدد و گسترش فضای اجتماعی، امکان هویت‌یابی در چارچوب محدود و معین اجتماعی رو به کاهش است (گیدنز، ۱۳۸۰).

مردم و رفتارهای آنان بخشی از سیستم محیط‌های مسکونی می‌باشند به طوری که رفتار و محیط را نمی‌توان از یکدیگر جدا نمود. ارتباط انسان با محیط از طریق سازوکار و ادراک صورت می‌گیرد و این در حالی است که معانی محیط‌های مصنوع و ادراک افراد از آن، به سبب تفاوت‌های فرهنگی و رفتارهای اجتماعی وابسته به آن می‌تواند متفاوت باشد. فرهنگ نقش خود را از طریق سازوکارهای متفاوتی چون نوع حریم فضاها و انتظام فضاها ایفا نماید. مسکن می‌تواند ارزش‌های مورد نظر کاربران را به میزان قابل قبولی تأمین نماید. از این رو در طراحی، توجه به مصنوعات مختلف و معانی آن‌ها اهمیت بیشتری نسبت به عملکرد پیدا می‌کند (پوردیهیمی و افشاری، ۱۳۹۵).

امروزه از جمله مشکلات اساسی سکونتگاه‌های روستایی کشور ایران، تحولات هویت مسکن این مناطق می‌باشد. در واقع، در دوران معاصر با افزایش فردگرایی، توجه به محیط کالبدی به عنوان محمل انسان‌های همجوار، در جهت نزدیک‌تر کردن آنان به یکدیگر و جبران بخشی از تعاملات اجتماعی از دست رفته جاری در بناها و بافت‌های معماری و شهری گذشته، اهمیت بیشتری یافته است. این در حالی است که در رابطه با تأثیر محیط در برقراری رفتارهای اجتماعی مثبت و سازنده، جایگاه طرح کالبدی خاص معماری اثبات شده است (لانگ^۵، ۱۹۸۷؛

۱- Monoj

۲- Napp

۳- Domanski

۴- Yang

۵- Lang

زیستی - معیشتی روستاییان شده است. استفاده از مصالح جدید، بهبود وضعیت استحکام و بهداشت، تلاش برای ارتقای موقعیت اجتماعی، زندگی در خانه‌های جدید و همچنین تسهیلات اعتباری از جمله عوامل روی آوردن روستاییان به الگوهای جدید گردیده است (پرواز، ۱۳۹۲).

طی چند دهه اخیر، اجرای برنامه‌ها و اقدامات متنوع توسط دستگاه‌ها و نهادهای مختلف از یک سو و روندهای نوجویی در عرصه‌های اجتماعی - اقتصادی از دیگر سو، زمینه‌ی دگرگونی‌هایی در محیط‌های روستایی شده است. هرچند این تحولات و دگرگونی‌ها اغلب منشاء برون‌زا دارند و به واسطه رخدادهای بیرونی در سطوح محلی، منطقه‌ای، ملی و جهانی پدیدار شده و می‌شوند. با این حال، جلوه‌های گوناگون این دگرگونی‌ها به صورت مختلف و در زمینه‌های متنوع، به ویژه ابعاد کالبدی تجلی یافته است (سعیدی، ۱۳۸۸).

دهستان گوزلدرد با دارا بودن هشت روستا طی سال‌های اخیر با روند دگرگونی‌های زیادی در ارتباط با هویت مسکن روبرو بوده است، به گونه‌ای که روستاهای این دهستان در سیر تکوینی زندگی اجتماعی شکل‌های متفاوتی از محل سکونت تجربه کرده و الگوهای خاصی از مسکن که با خصایص فرهنگی و اقتصادی و نوع معیشت خود مناسب بوده انتخاب کرده‌اند، ولی در دهه‌های اخیر تغییر در نوع فعالیت و شیوه معیشت، تحولات و دگرگونی‌های کالبدی در روستاها همخوانی چندانی با فرهنگ و نوع اقتصاد حاکم بر این کانون‌های سکونتگاهی ندارد. با تغییر و به هم ریختن نظم فضایی موجود در روستاها، دیگر ارکان روستا از جمله کارکردهای اقتصادی - معیشتی و فرهنگی آن نیز متحول و دچار ناهماهنگی می‌شوند. تحقیق حاضر باهدف شناخت وضعیت هویت مسکن در روستاهای مورد مطالعه و همچنین

راپوپارت^۱، (۱۹۶۹). در نظریه‌های هنجاری طراحی محیط اظهار نظرهای زیادی راجع به چگونگی تأثیر طراحی بر تعامل اجتماعی مردم شده است (لانگ، ۱۹۸۷). این موضوع از سال‌های قبل مورد نظر طراحان محیط بوده است (لینچ^۲ ۱۹۸۵؛ مارکوس و فرانسیس^۳، ۱۹۹۰؛ اولدنبرگ^۴، ۱۹۹۹). در چند دهه اخیر که مجموعه عوامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی چهره محیط روستاها را دگرگون ساخته است. در این حالت درهم تنیدگی غیرموزون مسکن بومی و مدرن از مشکلات این مناطق محسوب می‌شود (قرخلو و همکاران، ۱۳۸۷). عدم وجود این تناسب به عقیده بسیاری از صاحب نظران سبب خسارت به دارایی‌های فرهنگی و اقتصادی گشته (ابن صالح^۵، ۲۰۰۱) و به واسطه استفاده از الگوهای معماری غیر بومی، تضعیف هویت کالبدی این سکونتگاه‌ها را به همراه دارد. از طرف دیگر ورود امکانات و تجهیزات جدید به محیط‌های بومی سبب شده تا معماری آن نیز تحت نفوذ معماری مناطق صنعتی درآید (ترس^۶، ۲۰۰۳). تسهیلاتی که به صورت غیر آموزش دیده در اختیار این جوامع قرار داده می‌شود، نه تنها مشکل کیفی مسکن را حل نکرده، بلکه سبب آسیب آن نیز شده است (هاشمی کوچکسرایبی، ۱۳۷۴). مسکن در نواحی روستایی در گذر زمان و هماهنگی با دگرگونی‌های اجتماعی، اقتصادی و گسترش امکانات و فناوری با تحول همراه بوده است. این تغییرات در شکل، طراحی، مصالح و دانش ساخت و ساز مساکن می‌باشد و باعث شده که مساکن روستایی جدید با الگوهای سنتی و بومی تفاوت بسیاری داشته و بیش از آن که روستایی باشد مشابه الگوهای مسکن شهری گردد. فاصله گرفتن از الگوهای بومی و روی آوردن به الگوهای جدید، روابط اجتماعی، اقتصادی، شکل و فضای واحدهای مسکونی را دگرگون کرده و باعث ناهماهنگی آن با نیازهای

۴- Oldenburg

۵- Eben Saleh

۶- Tress

۱- Ropooport

۲- Lynch

۳- Marcus va Francis

مساکن روستایی، رعایت ضوابط مربوط به امنیت و مقاومت مسکن روستایی و استفاده از الگوهای مسکن شهری در انطباق با فرهنگ و محیط روستا پیشنهاد می‌شود.

۴) قاسمی‌سیانی (۱۳۹۷)، در مقاله‌ای با عنوان "تبیین تحولات ساختاری-کارکردی سکونت و مسکن روستایی" به این نتیجه دست یافت که در اثر نفوذ فرهنگ شهری، بهبود سرمایه انسانی، تسلط الگوی فضابندی زیستی و رفاه طلبی، شیوه سکونت در مناطق روستایی تغییر یافته و به شیوه‌ای شبه شهری تبدیل شده است که شیوه سکونت در ابعاد اجتماعی-اقتصادی و کالبدی در نواحی روستایی ظاهر شده است.

۵) محمدی‌یگانه و همکاران (۱۳۹۴)، در مقاله‌ای با عنوان "تحلیل عوامل مؤثر در تحولات الگوی مسکن روستایی، با تأکید بر هویت" به این نتیجه دست یافته‌اند، اعتبارات برای مسکن به توسعه اولیه و ثانویه بر روی بازار مالی منجر می‌شود و از طرفی دیگر توانایی بالایی برای جلوگیری از توسعه و گسترش مساکن آسیب‌پذیر و غیر رسمی دارد و زمینه را برای کاستن از آسیب‌های متعدد اجتماعی - اقتصادی فراهم می‌کند و همچنین این فرآیند به شکل‌گیری سرمایه کمک می‌کند.

۶) پورزرگر (۱۳۹۴)، در مقاله‌ای با عنوان "باز زنده‌سازی و احیاء بافت فرسوده با رویکرد حفظ هویت مسکن" پس از شناخت و بررسی بر روی یک واحد همسایگی در محله به واکاوی یک‌ایک ابنیه و معابر و اجزاء تشکیل‌دهنده آن پرداخته شده تا با امکان باز زنده‌سازی مطلوب بر اساس ساختار اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و جلب مشارکت مردمی بتوان هویت تاریخی محله جویباره را مجدداً محقق کرد و در راستای یک محله سرزنده، با حفظ هویت تاریخی

بررسی اثرات سبک زندگی بر هویت کالبدی؛ در تلاش برای فهم بهتر اثرات سبک زندگی بر هویت کالبدی مسکن در نواحی روستایی ارائه دهد.

در ارتباط با عنوان تحقیق، تحقیقاتی انجام شده است، که بخشی از این تحقیقات در پایین ذکر شده است. جنبه نوآوری و تفاوت تحقیق حاضر با پیشینه‌های مورد بررسی قرار گرفته ارزیابی و شناخت نقش سبک زندگی بر تغییرات هویت مسکن می‌باشد که تاکنون تحقیق در این ارتباط انجام نشده است.

۱) ویتریول و کومار^۱ (۲۰۱۰)، در مقاله‌ای با عنوان "نقش موسسه‌های کوچک در توسعه روستایی" به این نتیجه دست یافته‌اند که اعتبارات ارائه شده از سوی شرکت مالی توسعه مسکن^۲ در کشور هند به بهبود نیاز به مسکن خوب و بهتر و همچنین زندگی در محیط بهتر برای گروه‌های ناب‌خوردار در نواحی روستایی و شهری از طریق جلب همکاری بانک‌های محلی شده است.

۲) آکپوموی^۳ (۲۰۱۰)، در مقاله‌ای با عنوان "خودمحوری به عنوان یک استراتژی^۴ برای توسعه روستایی در نیجریه" به این نتیجه دست یافت، یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های کشورهای درحال توسعه وجود نابرابری روبه‌رشد بین نواحی روستایی و شهری در دسترسی به نیازهای اساسی از جمله مسکن و زیرساخت‌های مرتبط با آن و بروز نابرابری‌ها در کیفیت زندگی آن‌ها شده است.

۳) عنابستانی (۱۳۹۷)، در مقاله‌ای با عنوان "بررسی تأثیر پذیری الگوی مسکن روستایی از سبک زندگی" به این نتیجه دست یافت که در زمینه تغییرات الگوی مسکن در منطقه، شناخت فرهنگ و سبک زندگی روستایی و گسترش جنبه‌های مثبت آن و توجه به رفاه و آسایش روستاییان در

۳- Akpomovie

۴- Strategy

۱- Vetrivel & Kumar

۲- Housing Development Finance Corporation

خود به یک نوسازی پایدار دست یافت. پژوهش حاضر از لحاظ روش، توصیفی-تحلیلی است؛ روش‌ها و ابزار گردآوری اطلاعات در تحقیق حاضر شامل روش‌های کتابخانه‌ای (فیش‌برداری از منابع مکتوب و کتاب‌ها، مقالات، نشریات، گزارش‌ها و آمارنامه‌ها جستجو در شبکه اینترنت و استفاده از نقشه‌های پایه زمین‌شناسی) و میدانی با استفاده از ابزار (پرسشنامه، مشاهده) می‌باشد. انواع متغیر از نظر نقش در تحقیق حاضر شامل متغیر وابسته و مستقل هست. در تحقیق حاضر «اثرات سبک زندگی» به‌عنوان متغیر مستقل و «تحولات هویت کالبدی مسکن در نواحی روستایی» به‌عنوان متغیر وابسته می‌باشد.

مواد و روش‌ها

جدول ۱. مؤلفه‌های سبک زندگی

متغیر	گویه‌ها
سلامت اجتماعی	۱-دوستان صمیمی دارم، ۲-توانایی ابراز عشق و دوستی نسبت به دیگران را دارم، ۳-احساسات دیگران برای من قابل احترام می‌باشد، ۴-به راحتی می‌توانم با دیگران رابطه دوستانه و صمیمی برقرار کنم ۵-دارای ارتباط نزدیکی با آشنایان و خویشاوندان خود بوده و با آنها به طور مستمر رفت و آمد دارم، ۶-جزو افرادی هستم که در مواقع موردنیاز، در کنار مردم می‌باشم، ۷-برای ساخت امکان مذهبی و مدارس کمک مالی می‌کنم، ۸-در برنامه‌های مختلف اجتماعی مانند دادن کمک‌های مالی و معنوی به بیماران، ایتم و غیره مشارکت می‌نمایم، ۹-هنگامی که در زندگی با مشکلی مواجه می‌شوم با دوستان و اطرافیان خود صحبت و مشورت می‌کنم.
روانشناختی سلامت	۱-به آینده امیدوار هستم، ۲-احساسات و افکار مثبت دارم، ۳-قادر به بیان احساساتم می‌باشم، ۴-در مجموع خودم را دوست دارم، ۵-از مواجهه با چالش و ایجاد تغییر در زندگی لذت می‌برم، ۶-قادر به مهار و کنترل استرس‌های زندگی ام هستم، ۷-از هنر نقاشی، مجسمه‌سازی، موسیقی، خط و ... لذت می‌برم.
سلامت معنوی	۱-معتقدم نظام خلقت دارای هدف می‌باشد، ۲-به چیزی عظیم‌تر از خود احساس وابستگی و تعلق دارم، ۳-معتقدم زندگی ام دارای هدف بوده و معنادار است، ۴-سعی می‌کنم در زندگی کارهایی انجام دهم که ارزش ماندگاری داشته باشد، ۵-به مطالعه کتب دینی (قرآن، رساله و...) جهت بکارگیری در امور زندگی روزانه خود علاقه مند، ۶-معتقدم روزه گرفتن جزء وظایف دینی ماست، ۷-تمایل به شرکت در مجالس مذهبی و مراسم دعا دارم، ۸-به نمازهای یومیه اول وقت اهمیت زیادی می‌دهم، ۹-سعی می‌کنم هر هفته در نماز جمعه شرکت کنم، ۱۰-علاوه بر انجام واجبات، مستحباتی از قبیل: رفتن به حج، خواندن نماز غفیله و غیره را انجام می‌دهم، ۱۱-معتقدم صدقه دادن باعث رفع قضا و قدر می‌شود.

منبع: (ویتریول و کومار، ۲۰۱۰؛ آکیوموی، ۲۰۱۰؛ کیسیک و همکارانش، ۲۰۰۶؛ رئیسی، ۱۳۹۶؛ پورزرگر، ۱۳۹۴؛ پوردهیمی و همکارش، ۱۳۹۲)

جدول ۲. شاخص‌های بکار رفته جهت بررسی هویت مسکن

ابعاد	شاخص‌ها
کالبدی	۱-وجود معماری بومی در کالبد روستا، ۲-الگوپردازی از معماری روستایی جهت نوسازی مسکن، ۳-آشنایی جوانان با مسکن قدیمی روستا، ۴-شخصی‌سازی در عناصر مسکن، ۵-وجود نمادهای مذهبی در کالبد مسکن، ۶-وجود نمادهای فرهنگی در کالبد مسکن؛ ۷-مشارکت مردم جهت ساخت مسکن روستایی، ۸-بکارگیری تزئینات در ساخت مسکن روستایی، ۹-نام‌گذاری اجزای کالبدی مسکن، ۱۰-دارا بودن نمادهای شغلی در مسکن، ۱۱-نام‌گذاری عناصر کالبدی مسکن با زبان محلی، ۱۲-احساسیت نسبت به تغییرات کالبد مسکن روستا، ۱۳-مناسب بودن مسکن جهت استراحت، ۱۴-وجود نمادهای طبیعی در کالبد مسکن.
دلبستگی به مکان	۱-آرامش‌بخش بودن کالبد مسکن، ۲-خاطره‌انگیز بودن عناصر مسکن، ۳-علاقمندی مردم جهت حضور و گفتگو در مسکن، ۴-علاقه زنان جهت حضور در مسکن جهت گفتگو، ۵-میزان ملاقات روزانه افراد با یکدیگر در مسکن روستا، ۶-احساس تعلق به روستا در میان خانوارها، ۷-احساس تعلق به روستا در میان جوانان، ۸-احساس افتخار به زندگی در مسکن موجود، ۹-دیدگاه مثبت نسبت به آینده روستا، ۱۰-علاقمندی جوانان تحصیل کرده به ماندگاری در روستا، ۱۱-تمایل جهت حضور بیشتر در کنار اعضای خانواده، ۱۲-میزان ارتباط با همسایگان، ۱۳-احساس امنیت مالی در مسکن، ۱۴-احساس امنیت جانی در مسکن، ۱۵-احساس

مسئولیت نسبت به تعمیر خرابی‌های روستا، ۱۶-تلاش روستائیان جهت حل نزاع‌های اجتماعی.

منبع: (رئیس، ۱۳۹۶؛ پورزرگر، ۱۳۹۴؛ پوردهیمی و همکارش، ۱۳۹۲)

می‌باشد. بر اساس فرمول کوکران از ۱/۴۵۱ خانوار، تعداد ۳۰۵ خانوار به‌عنوان حجم نمونه انتخاب شدند، و سپس همانطور که در جدول ۳ آمده، برای هر روستا نسبت (سه‌م) جامعه نمونه با توجه به نسبت جمعیت هر روستا به کل جامعه، با روش نمونه‌گیری تصادفی بدست آورده شد.

$$n = \frac{1.96^2 (0.07 * 0.05)}{0.05^2} \quad (1) \text{ فرمول کوکران}$$

$$1 + \frac{1}{1451} \left(\frac{0.07 * 0.05}{305^2} - 1 \right)$$

جهت تحلیل و تبیین اثرات سبک زندگی بر هویت کالبدی مسکن در نواحی روستایی به تدوین شاخص‌هایی پرداخته‌ایم. همانطور که در جدول ۱ نشان داده شده است؛ برای بررسی مؤلفه‌های سبک زندگی از سه بعد و ۲۷ شاخص استفاده شده است و همچنین برای بررسی هویت کالبدی در جدول ۲ نیز دو بعد و ۳۰ شاخص معرفی گردیده است.

جامعه آماری تحقیق، خانوار روستاهای دهستان گوزلدرد با هشت روستای دارای سکنه، واقع در شهرستان سلطانیه، استان زنجان می‌باشد که شامل ۱۴۵۱ خانوار و ۴۸۶۴ نفر جمعیت

جدول ۳. توزیع تعداد پرسشنامه در روستای مورد مطالعه

ردیف	نام روستا	خانوار	درصد خانوار	تعداد نمونه
۱	کردناب	۸۰	۵/۵۱	۱۷
۲	گوزلدرد سفلی	۴۸۴	۳۱/۳۵	۱۰۱
۳	ساریچلو	۱۸۴	۹/۷۸	۳۰
۴	سبزدرد	۱۰۵	۷/۲۳	۲۲
۵	خرمدرق	۲۴۴	۱۶/۸۱	۵۱
۶	کردردق	۴۲	۲/۸۹	۹
۷	سلمان‌کندی	۱۰۳	۷/۰۹	۲۲
۸	شکورآباد	۲۵۱	۱۷/۲۹	۵۳
۹	جمع	۱۴۵۱	۱۰۰	۳۰۵

سالنامه آماری استان زنجان، ۱۳۹۰

پرداخته است، ۴۳ نفر (۱۴/۱ درصد) در بخش صنعت، ۷۷ نفر (۲۵/۲ درصد) در بخش خدمات و ۱۸۵ نفر (۶۰/۷ درصد) در بخش کشاورزی فعالیت می‌کنند.

همانطور که در جدول ۶ آمده؛ به بررسی ویژگی‌های مسکن، شامل نوع، متراژ، مساحت اعیان، مساحت عرصه مسکن پرداخته شده است.

جهت بررسی مؤلفه‌های سبک زندگی همانطور که در جدول ۷ آمده؛ از سه بعد و ۲۷ شاخص استفاده شده است که یافته‌های

نتایج و بحث

در بخش یافته‌های توصیفی مربوط به ویژگی‌های فردی، همانطور که در جدول ۴ نشان داده شده است؛ به بررسی جنسیت، سن، وضعیت تاهل تحصیلات سرپرست خانوار، بعد خانوار و نوع خانوار پرداخته شده است.

یافته‌های مورد بررسی در ارتباط با ویژگی‌های اقتصادی مانند: شغل سرپرست خانوار می‌باشد. که به بررسی شغل اصلی سرپرست خانوار؛ همانطور که در جدول ۵ نشان داده شده،

توصیفی به دست آمده در این خصوص نشان دهنده این است که: در بعد سلامت اجتماعی شاخص (دارای ارتباط نزدیکی با آشنایان و خویشاوندان خود بوده و با آنها به طور مستمر رفت و آمد دارم) با داشتن میانگین ۴/۰۴ درصد از بیشترین اهمیت برخوردار است؛ در بعد سلامت روان شناختی شاخص (در مجموع خودم را دوست دارم) با داشتن میانگین ۳/۷۴ درصد و در بعد سلامت معنوی شاخص (معتقدم روزه گرفتن جزء وظایف دینی ماست.) با داشتن میانگین ۴/۲۵ درصد بین روستاییان منطقه از اهمیت بسیاری برخوردار است.

جدول ۵. شغل سرپرست خانوار در محدوده مورد مطالعه

جدول شاخص	متغیر	فراوانی	درصد
شغل	صنعت	۴۳	۱۴/۱
	خدمات	۷۷	۲۵/۲
	کشاورزی	۱۸۵	۶۰/۷

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

جدول ۶. شغل سرپرست خانوار در محدوده مورد مطالعه

جدول شاخص	متغیر	فراوانی	درصد
نوع مالکیت	جمع	۳۰۵	۱۰۰
	استیجاری	۴	۱/۳
متراژ مسکن	۲۰۰-۱۰۰	۱۱۷	۳۸/۴
	۳۰۰-۲۰۰	۱۱۶	۳۶/۰
	۴۰۰-۳۰۰	۵۸	۱۹/۰
	۵۰۰-۴۰۰	۸	۲/۶
مساحت اعیان	بالای ۵۰۰	۶	۲/۰
	۱۰۰-۰	۵۵	۱۸
	۲۰۰-۱۰۰	۱۹۱	۶۲/۶
مساحت عرصه	۳۰۰-۲۰۰	۴۹	۱۶/۱
	۴۰۰-۳۰۰	۱۰	۳/۳
	۱۰۰-۰	۱۶۰	۵۲/۵
وضعیت تاهل	۲۰۰-۱۰۰	۱۳۲	۴۳/۳
	۳۰۰-۲۰۰	۳	۱/۰
	۴۰۰-۳۰۰	۰	۰
تحصیلات	۵۰۰-۴۰۰	۱۰	۳/۳
	راهنمایی و دبیرستان	۱۳۲	۴۳/۳
	دیپلم	۴۱	۱۳/۴
	تحصیلات دانشگاهی	۴۳	۱۴/۱
بعد خانوار	۱	۱۶	۵/۲
	۲	۱۹	۶/۲
	۳	۵۰	۱۶/۴
	۴	۶۷	۲۲/۰
	۵	۷۹	۲۵/۹
	۶	۴۹	۱۶/۱
	۷	۲۱	۶/۹
	۸	۴	۱/۳
نوع خانوار	هسته‌ای	۳۰۱	۹۹
	گسترده	۴	۱

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

جدول ۴. ویژگی‌های فردی پاسخ‌دهندگان

جدول شاخص	متغیر	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۳۰۵	۱۰۰
	زن	۰	۰
سن	۲۰-۲۹	۳۹	۱۲/۸
	۳۰-۳۹	۴۳	۱۴/۱
	۴۰-۴۹	۱۱۰	۳۶/۱
	۵۰-۵۹	۴۸	۱۵/۷
وضعیت تاهل	۶۰-۶۹	۵۰	۱۶/۴
	بالای ۷۰	۱۵	۴/۹
	مجرد	۲۳	۷/۵
تحصیلات	متاهل	۲۸۲	۹۲/۵
	بی‌سواد	۳۱	۱۰/۲
	سیکل	۵۸	۱۹/۰
	راهنمایی و دبیرستان	۱۳۲	۴۳/۳
بعد خانوار	دیپلم	۴۱	۱۳/۴
	تحصیلات دانشگاهی	۴۳	۱۴/۱
	۱	۱۶	۵/۲
	۲	۱۹	۶/۲
	۳	۵۰	۱۶/۴
	۴	۶۷	۲۲/۰
	۵	۷۹	۲۵/۹
	۶	۴۹	۱۶/۱
۷	۲۱	۶/۹	
نوع خانوار	۸	۴	۱/۳
	هسته‌ای	۳۰۱	۹۹
گسترده	۴	۱	

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

در جدول ۸ برای بررسی هویت کالبدی دو بعد و ۳۰ شاخص معرفی گردیده است که یافته‌های توصیفی به دست آمده در این خصوص نشان دهنده این است که: در بعد کالبدی مسکن شاخص (مناسب بودن مسکن جهت استراحت) با داشتن میانگین ۳/۲۷ درصد از بیشترین اهمیت برخوردار است؛ در بعد دلبستگی به مکان شاخص (تلاش روستائیان جهت حل نزاع‌های اجتماعی) با داشتن میانگین ۳/۷۷ درصد بین روستاییان منطقه از اهمیت بسیاری برخوردار است.

جدول ۷. مؤلفه‌های سبک زندگی

انحراف معیار	میانگین	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم (هیچ)	شاخص	ابعاد
۰/۶۵۹	۳/۶۸	۸/۹	۵۳/۴	۴۳/۸	۲/۳	۷	دوستان صمیمی دارم.	سلامت اجتماعی
۰/۶۳۷	۳/۷۲	۸/۲	۵۷/۷	۳۲/۱	۲/۰	۰	توانایی ابراز عشق و دوستی نسبت به دیگران را دارم.	
۰/۶۲۳	۳/۷۲	۱۱/۸	۵۶/۶	۲۰/۷	۲/۰	۰	احساسات دیگران برای من قابل احترام می باشد.	
۰/۶۷۶	۳/۸۹	۱۷/۷	۵۳/۱	۲۹/۲	۰	۰	به راحتی می توانم با دیگران رابطه دوستانه و صمیمی برقرار کنم.	
۰/۶۹۴	۴/۰۴	۲۶/۲	۵۱/۸	۲۲/۰	۰	۰	دارای ارتباط نزدیکی با آشنایان و خویشاوندان خود بوده و با آنها به طور مستمر رفت و آمد دارم.	
۰/۷۴۹	۳/۶۶	۱۲/۵	۴۵/۲	۳۸/۰	۴/۳	۰	جزو افرادی هستم که در مواقع موردنیاز، در کنار مردم می باشم.	
۰/۷۶۰	۳/۳۳	۸/۹	۲۳/۹	۵۹/۰	۷/۹	۳/۰	برای ساخت امکان مذهبی و مدارس کمک مالی می کنم.	
۰/۷۰۹	۲/۹۲	۳/۹	۹/۵	۶۱/۰	۲۵/۶	۰	در برنامه های مختلف اجتماعی مانند دادن کمک های مالی و معنوی به بیماران، ایتم و غیره مشارکت می نمایم	
۰/۶۴۴	۳/۲۴	۰/۳	۳۴/۸	۵۳/۸	۱۱/۱	۰	هنگامی که در زندگی با مشکلی مواجه می شوم با دوستان و اطرافیان خود صحبت و مشورت می کنم.	
۰/۶۳۴	۳/۶۱	۲/۰	۶۱/۶	۳۴/۱	۰/۳	۲/۰	به آینده امیدوار هستم.	سلامت روان شناختی
۰/۵۶۵	۳/۶۹	۳/۹	۶۲/۶	۳۲/۱	۱/۳	۰	احساسات و افکار مثبت دارم.	
۰/۶۶۴	۳/۵۱	۲/۰	۵۴/۴	۳۶/۱	۷/۵	۰	قادر به بیان احساساتم می باشم.	
۰/۵۴۴	۳/۷۴	۴/۳	۶۶/۹	۲۷/۹	۱/۰	۰	در مجموع خودم را دوست دارم.	
۰/۷۴۱	۳/۳۷	۴/۶	۳۸/۷	۴۵/۶	۱۱/۱	۰	از مواجه با چالش و ایجاد تغییر در زندگی لذت می برم.	
۰/۷۲۲	۳/۲۷	۲/۳	۳۵/۱	۵۱/۵	۹/۸	۱/۳	قادر به مهار و کنترل استرس های زندگی ام هستم	
۱/۱۳۵	۲/۷۰	۵/۲	۲۳/۰	۲۳/۶	۳۳/۱	۱۵/۱	از هنر نقاشی، مجسمه سازی، موسیقی، خط و... لذت میبرم.	
۰/۷۰۳	۳/۷۴	۱۱/۱	۵۶/۱	۲۸/۹	۳/۹	۰	معتقدم نظام خلقت دارای هدف می باشد.	
۰/۶۷۲	۳/۵۵	۵/۲	۴۹/۵	۴۰/۳	۴/۹	۰	به چیزی عظیم تر از خود احساس وابستگی و تعلق دارم.	سلامت معنوی
۰/۷۶۱	۳/۷۳	۱۳/۸	۵۰/۸	۳۰/۲	۵/۲	۰	معتقدم زندگی ام دارای هدف بوده و معنادار است.	
۰/۷۶۸	۳/۸۴	۱۹/۷	۴۷/۵	۲۹/۸	۳/۰	۰	سعی می کنم در زندگی کارهایی انجام دهم که ارزش ماندگاری داشته باشد.	
۰/۹۸۹	۳/۶۲	۱۹/۳	۳۷/۰	۳۴/۴	۴/۹	۴/۳	به مطالعه کتب دینی (قرآن، رساله و...) جهت بکارگیری در امور زندگی روزانه خود علاقه مندم.	
۰/۸۰۴	۴/۲۵	۴۴/۳	۳۹/۳	۱۳/۱	۳/۳	۰	معتقدم روزه گرفتن جزء وظایف دینی ماست.	
۰/۷۱۱	۳/۹۶	۲۰/۳	۵۸/۴	۱۸/۴	۳/۰	۰	تمایل به شرکت در مجالس مذهبی و مراسم دعا دارم.	
۰/۷۳۷	۳/۹۲	۲۱/۳	۵۲/۱	۲۴/۳	۲/۳	۰	به نمازهای یومیه اول وقت اهمیت زیادی می دهم.	
۱/۰۱۸	۲/۴۳	۳/۳	۱۱/۵	۲۸/۵	۳۸/۷	۱۸/۰	سعی می کنم هر هفته در نماز جمعه شرکت کنم.	
۰/۹۰۴	۳/۱۹	۳/۶	۳۵/۷	۴۱/۶	۱۳/۸	۵/۲	علاوه بر انجام واجبات، مستحباتی از قبیل: رفتن به حج، خواندن نماز غفیله و غیره را انجام می دهم.	
۰/۶۹۰	۳/۷۲	۱۰/۸	۳۳/۸	۳۲/۵	۳/۰	۰	معتقدم صدقه دادن باعث رفع قضا و قدر می شود.	

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

زندگی بر روی هویت مسکن روستاییان منطقه مورد مطالعه پرداخته شده است.

با استفاده از سه بعد سلامت اجتماعی، سلامت روان شناختی و سلامت معنوی، شاخص سبک زندگی به بررسی تأثیرات سبک

جدول ۸. بررسی هویت مسکن

ابعاد	شاخص	بسیار کم (هیچ)	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین	انحراف معیار	
کالبدی	وجود معماری بومی در کالبد روستا	۷/۹	۶۰/۰	۳۰/۲	۲/۰	۰	۲/۲۶	۰/۶۲۶	
	الگو برداری از معماری روستایی جهت نوسازی مسکن	۱۰/۲	۴۴/۹	۳۸/۴	۴/۶	۲/۰	۲/۴۳	۰/۸۱۳	
	آشنایی جوانان با مسکن قدیمی روستا	۱۶/۰	۵۹/۰	۲۲/۰	۳/۰	۰	۲/۱۲	۰/۶۹۷	
	شخصی سازی در عناصر مسکن	۲/۳	۱۶/۷	۳۹/۰	۳۶/۴	۵/۶	۳/۲۶	۰/۸۸۳	
	وجود نماد های مذهبی در کالبد مسکن	۹/۶	۲۱/۰	۵۵/۱	۱۰/۶	۳/۳	۲/۷۷	۰/۸۸۹	
	وجود نماد های فرهنگی در کالبد مسکن	۳/۹	۵۲/۱	۴۱/۶	۲/۳	۰	۲/۴۲	۰/۶۰۸	
	مشارکت مردم جهت ساخت مسکن روستایی	۲/۰	۲۱/۰	۴۶/۲	۳۰/۸	۰	۳/۰۶	۰/۷۷۱	
	به کارگیری تزئینات در ساخت مسکن روستایی	۰	۲۷/۵	۵۰/۵	۲۰/۰	۲/۰	۲/۹۶	۰/۷۴۵	
	نامگذاری اجزای کالبدی مسکن	۲/۰	۴۳/۰	۳۶/۴	۱۸/۷	۰	۲/۷۲	۰/۷۸۶	
	دارا بودن نمادهای شغلی در مسکن	۳/۹	۳۷/۰	۴۶/۴۲	۱۲/۸	۰	۲/۶۸	۰/۷۴۵	
	نامگذاری عناصر کالبدی مسکن با زبان محلی	۶/۹	۴۵/۲	۴۳/۳	۴/۶	۰	۲/۴۶	۰/۶۹۲	
	حساسیت نسبت به تغییرات کالبد مسکن روستا	۰	۴۸/۲	۳۵/۴	۱۶/۴	۰	۲/۶۸	۰/۷۳۹	
	مناسب بودن مسکن جهت استراحت	۰	۱۳/۸	۴۵/۲	۴۱/۰	۰	۳/۲۷	۰/۶۸۹	
	وجود نمادهای طبیعی در کالبد مسکن	۳/۰	۳۳/۶	۳۱/۸	۳۱/۵	۰	۲/۹۲	۰/۸۷۵	
	دینستی و به هم می آید	آرامش بخش بودن کالبد مسکن	۰	۱۴/۴	۴۸/۵	۳۵/۷	۱/۳	۳/۲۴	۰/۷۰۶
		خاطره انگیز بودن عناصر مسکن	۰	۱۴/۱	۵۹/۷	۲۴/۹	۱/۳	۳/۱۳	۰/۶۵۳
		علاقمندی مردم جهت حضور و گفتگو در مسکن	۰	۸/۹	۳۴/۸	۵۵/۱	۱/۳	۳/۴۹	۰/۶۴
علاقه زنان جهت حضور در مسکن جهت گفتگو		۱/۶	۸/۵	۳۷/۰	۵۱/۵	۱/۱۳	۳/۴۲	۰/۷۶۵	
میزان ملاقات روزانه افراد با یکدیگر در مسکن روستا		۲/۰	۶/۶	۳۵/۱	۵۲/۸	۳/۶	۳/۵۰	۰/۷۵۷	
احساس تعلق به روستا در میان خانوارها		۰	۱۳/۸	۲۹/۵	۵۴/۱	۲/۶	۳/۴۶	۰/۷۶۰	
احساس تعلق به روستا در میان جوانان		۱۰/۵	۳۰/۵	۴۰/۳	۱۶/۷	۱/۳	۲/۶۸	۰/۹۲۱	
احساس افتخار به زندگی در مسکن موجود		۲/۶	۲۰/۷	۴۷/۲	۲۶/۹	۲/۶	۳/۰۶	۰/۸۲۷	
دیدگاه مثبت نسبت به آیندهی روستا		۳/۳	۲۰/۷	۴۶/۶	۲۷/۵	۲/۰	۳/۰۴	۰/۸۳۲	
علاقمندی جوانان تحصیل کرده به ماندن در روستا		۱۳/۸	۳۹/۷	۲۷/۲	۱۹/۳	۰	۲/۵۲	۰/۹۵۶	
تمایل جهت حضور بیشتر در کنار اعضای خانواده		۲/۶	۱۰/۸	۲۸/۹	۵۷/۷	۰	۳/۴۲	۰/۷۸۷	
میزان ارتباط با همسایگان		۰	۵/۲	۳۰/۵	۶۱/۰	۳/۳	۳/۶۲	۰/۶۳۸	
احساس امنیت مالی در مسکن		۰	۲۰/۳	۳۸/۷	۴۱/۰	۰	۳/۲۱	۰/۷۵۷	
احساس امنیت جانی در مسکن	۰	۱۵/۱	۳۵/۷	۴۷/۲	۲/۰	۳/۳۶	۰/۷۵۷		
احساس مسئولیت نسبت به تعمیر خرابی های روستا	۰	۹/۲	۳۶/۷	۵۴/۱	۰	۳/۴۵	۰/۶۵۸		
تلاش روستائیان جهت حل نزاع های اجتماعی	۰	۰/۷	۲۴/۹	۷۱/۱	۳/۳	۳/۷۷	۰/۵۰۶		

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۹

بعد سلامت معنوی، با بیشترین بتا (۰/۴۹۴) تأثیرگذارترین عامل می باشد.

در جدول ۹ و ۱۰ به بررسی سه عامل سلامت اجتماعی، سلامت روان شناختی، سلامت معنوی و روابط و تأثیرگذاری هر سه عامل پرداخته شده است.

جدول ۱۱ و ۱۲ بررسی دو عامل سلامت اجتماعی و سلامت روان شناختی و روابط بین آن ها پرداخته است.

برای تحلیل مسیر ابتدا بین متغیر وابسته (هویت مسکن) و متغیر مستقل (سبک زندگی و ابعادش)، رگرسیون گرفته شد و در بقیه مراحل هر کدام که بیشترین بتا (BETA) را داشته اند؛ به عنوان متغیر وابسته و سایر متغیرها به عنوان متغیر مستقل فرض شده است، به طوری که در این مرحله هویت مسکن به عنوان متغیر وابسته و شاخص های سبک زندگی به عنوان متغیر مستقل فرض شده است، نتیجه این شد که از بین ابعاد سبک زندگی،

جدول ۹. تحلیل واریانس بین ابعاد سبک زندگی و هویت مسکن

مؤلفه‌ها	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره آزمون F	سطح معناداری
اثر رگرسیونی	۱۰/۵۰۴	۳	۳/۵۰۱	۳۹/۵۲۶	۰/۰۰۰
باقیمانده	۲۶/۴۸۷	۲۹۹	۰/۰۸۹	-	-
کل	۳۶/۹۹۲	۳۰۲	-	-	-

جدول ۱۰. ضرایب شدت روابط بین ابعاد سبک زندگی و هویت مسکن

شاخص‌ها	ضریب استاندارد	ضریب غیر استاندارد		T	سطح معناداری
		خطای استاندارد	B		
عرض از مبدأ	۱/۷۰۵	۰/۱۸۵	-	۹/۱۹۸	۰/۰۰۰
سلامت اجتماعی	۰/۱۹۱	۰/۰۴۴	۰/۲۳۳	۴/۳۴۹	۰/۰۰۰
سلامت روان‌شناختی	۰/۲۲۴	۰/۰۴۲	۰/۳۱۱	۵/۳۱۸	۰/۰۰۰
سلامت معنوی	۰/۲۷۶	۰/۰۴۲	۰/۳۵۹	۶/۵۰۸	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

جدول ۱۱. تحلیل واریانس بین ابعاد سبک زندگی و هویت مسکن

مؤلفه‌ها	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره آزمون F	سطح معناداری
اثر رگرسیونی	۱۳/۷۵۴	۲	۶/۸۷۷	۴۱/۹۷۹	۰/۰۰۰
باقیمانده	۴۹/۴۷۴	۳۰۲	۰/۱۶۴	-	-
کل	۶۳/۲۲۸	۳۰۴	-	-	-

جدول ۱۲. ضرایب شدت روابط بین ابعاد سبک زندگی و هویت مسکن

شاخص‌ها	ضریب استاندارد	ضریب غیر استاندارد		T	سطح معناداری
		خطای استاندارد	B		
عرض از مبدأ	۱/۸۱۴	۰/۲۲۹	-	۷/۹۳۷	۰/۰۰۰
سلامت اجتماعی	۰/۰۶۲	۰/۰۵۹	۰/۰۵۸	۱/۰۵۲	۰/۲۹۴
سلامت روان‌شناختی	۰/۴۱۱	۰/۰۵۲	۰/۴۴۰	۷/۹۲۲	۰/۰۰۰

جدول ۱۳ و ۱۴ به بررسی عامل سلامت روان‌شناختی و شدت تأثیر گذاری آن پرداخته است.

جدول ۱۳. تحلیل واریانس بین ابعاد سبک زندگی و هویت مسکن

مؤلفه‌ها	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره آزمون F	سطح معناداری
اثر رگرسیونی	۸/۸۴۴	۱	۸/۸۴۴	۵۷/۷۱۹	۰/۰۰۰
باقیمانده	۴۶/۴۲۹	۳۰۳	۰/۱۵۲	-	-
کل	۵۵/۲۷۴	۳۰۴	-	-	-

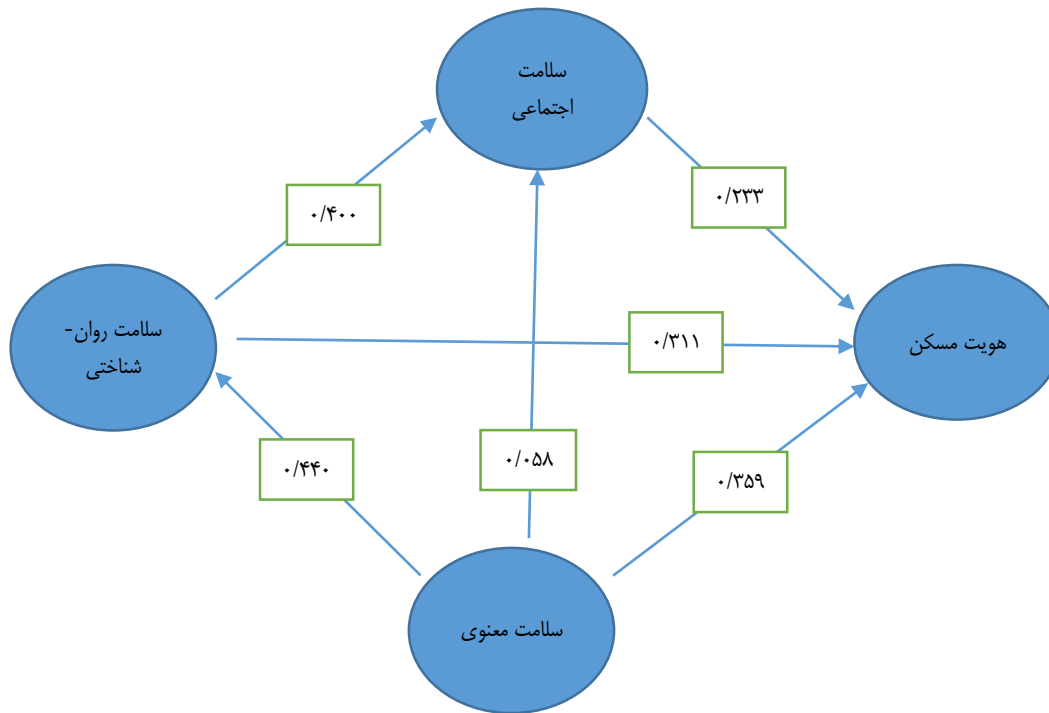
جدول ۱۴. ضرایب شدت روابط بین ابعاد سبک زندگی و هویت مسکن

شاخص‌ها	ضریب استاندارد	ضریب غیر استاندارد		T	سطح معناداری
		خطای استاندارد	B		
عرض از مبدأ	۲/۲۳۹	۰/۱۸۰	-	۱۲/۴۵۲	۰/۰۰۰
سلامت روان‌شناختی	۰/۳۵۰	۰/۰۴۶	۰/۴۰۰	۷/۵۹۷	۰/۰۰۰

جدول ۱۵. سنجش اثرات مستقیم و غیر مستقیم و کلی متغیرها بر روابط بین ابعاد سبک زندگی و هویت مسکن

رد	اثر کلی	اثر غیر مستقیم	اثر مستقیم	شاخص
۳	۰/۲۳۳	۰	۰/۲۳۳	سلامت اجتماعی
۲	۰/۳۸۳۴۶۳	۰/۰۷۲۴۶۳	۰/۳۱۱	سلامت روان شناختی
۱	۰/۴۹۵۸۴	۰/۱۳۶۸۴	۰/۳۵۹	سلامت معنوی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

شکل ۱. تحلیل مسیر

و همچنین تلاش دولت‌ها برای بهبود وضعیت کالبدی و بدنه‌ی روستاها در راستای توسعه و ارتقای معیشت این گونه افراد به ویژه بعد از انقلاب اسلامی، دچار دگرگونی و تغییرات اساسی شد. ساخت‌وسازها به شیوه‌ی مسکن شهری و با استفاده از مصالح جدید و غیر بومی کم‌کم هویت کالبدی روستاها را تضعیف نمود. با استفاده از سه بعد سلامت اجتماعی، سلامت روان شناختی و سلامت معنوی، شاخص سبک زندگی به بررسی تأثیرات سبک زندگی بر روی هویت مسکن روستاییان منطقه مورد مطالعه پرداخته شده است و نتیجه این شد که از بین ابعاد سبک زندگی، بعد سلامت معنوی، با بیشترین بتا (۰/۴۹۵۸۴) تأثیرگذارترین عامل می‌باشد. علت این امر را می‌توان در تغییر نوع فعالیت‌های تولیدی و عدم سازگاری برخی از مساکن با نوع فعالیت‌های

جدول ۱۵ به سنجش اثرات مستقیم و غیر مستقیم و کلی متغیرها بر روابط بین ابعاد سبک زندگی و هویت مسکن پرداخته است و به ترتیب به معرفی سلامت معنوی به عنوان رتبه‌ی اول؛ سلامت روان شناختی؛ رتبه‌ی دوم و سلامت اجتماعی؛ رتبه سوم می‌پردازد.

نتیجه‌گیری

مسکن روستایی به عنوان مکانی که ضمن تأمین آسایش و رفاه جسم و روان روستاییان، هماهنگی و انسجام خاصی با شیوه‌ی زندگی و کارکرد روستاهای کشور داشته است. از اولین بناهای ساخته شده توسط روستائینان می‌باشد. این مساکن در گذر زمان و توجه به شرایط پیش آمده از روند اجرای مدرنیزاسیون

با تحول همراه بوده است. این تغییرات در شکل، طراحی، مصالح و دانش ساخت‌وساز مسکن می‌باشد و باعث شده که مسکن روستایی جدید با الگوهای سنتی و بومی تفاوت بسیاری داشته و بیش از آنکه روستایی باشد مشابه الگوهای مسکن شهری گردد. فاصله گرفتن از الگوهای بومی و روی آوردن به الگوهای جدید، روابط اجتماعی، اقتصادی، شکل واحدهای مسکونی را دگرگون کرده و باعث ناهماهنگی آن با نیازهای زیستی-معیشتی روستاییان شده است. استفاده از مصالح جدید، بهبود وضعیت استحکام و بهداشت، تلاش برای ارتقای موقعیت اجتماعی، زندگی در خانه‌های جدید و همچنین تسهیلات اعتباری از جمله عوامل روی آوردن روستاییان به الگوهای جدید گردیده است. در تحقیقات مشابه تحقیق حاضر نتایجی شبیه به موارد بالا قابل مشاهده می‌باشد، که از جمله این تحقیقات می‌توان به: (عنابستانی و همکاران، ۱۳۹۷)، (محمدی‌یگانه و همکاران، ۱۳۹۴) اشاره کرد.

صص ۱۶-۳.

پورزرگر، م. ۱۳۹۴. باز زنده‌سازی و احیاء بافت فرسوده با رویکرد حفظ هویت مسکن، نمونه موردی: محله جویباره اصفهان، نشریه علمی پژوهشی حفاظت منابع آب و خاک، بهمن و اسفند، ۱۲(۳۷): ۵۲-۴۱.

حسینی‌ابری، ع. ۱۳۸۲. مدخلی بر جغرافیای روستایی ایران، انتشارات دانشگاه اصفهان.

رئبسی، م. ۱۳۹۶. تحلیل مکان‌یابی ریزفضاهای مسکن معاصر ایرانی مبتنی بر سبک زندگی اسلامی، بهار و تابستان، نشریه علمی- پژوهشی انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران، ۱۳: ۱۳۳-۱۲۳.

تولیدی در روستاهای مورد مطالعه، تغییر ابزار تولید، پایین بودن میزان درآمد، فاصله گرفتن از الگوهای بومی و روی آوردن به الگوهای جدید، ناهماهنگی الگوهای مسکن با نیازهای زیستی و معیشتی و افزایش استفاده از تکنولوژی ابزار و تغییر جهت زندگی روستاییان از اقتصاد معیشتی و خودکفا به اقتصاد مصرفی و تقلید از الگوهای ساخت مسکن شهری دانست. با گسترش ارزش‌های به اصطلاح شهری به محیط‌های روستایی برخی اجزای ساختاری، کارکردهای خانه‌های روستایی دگرگون شده و با فاصله گرفتن از الگوهای بومی و روی آوردن به الگوهای جدید، ناهماهنگی الگوهای مسکن با نیازهای زیستی و معیشتی و افزایش استفاده از تکنولوژی ابزار، نه تنها ساختار کالبدی بلکه فضاها و نحوه فضا بندی خانه‌های روستایی تحت تأثیر قرار گرفته است این دگرگونی‌ها در مواردی نظیر فضا بندی درون خانه‌ها و اسباب منزل و نحوه آرایش فضای درونی و غیره، قابل بررسی است. مسکن در نواحی روستایی در گذر زمان و هماهنگی با دگرگونی‌های اجتماعی، اقتصادی و گسترش امکانات و فناوری

منابع

استاندارداری زنجان، دفتر آمار و اطلاعات، سالنامه آماری استان زنجان. ۱۳۹۰.

پرواز، ع. ۱۳۹۲. تحولات کالبدی- فضایی مسکن روستایی دهستان چله، استان کرمانشاه (سال ۱۳۵۵-۱۳۹۰)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده علوم زمین.

پوردیهیمی، ش.، نورتقانی، ع. ۱۳۹۲. هویت و مسکن؛ بررسی ساز و کار تعامل هویت ساکنین و محیط مسکونی، فصلنامه مسکن و محیط روستا، بهار، ۱۴۱: ۱۸-۳.

پوردیهیمی، ش.، و افشاری، م. ۱۳۹۵. مقیاس‌های روش زندگی در مسکن، مسکن و محیط روستا، تابستان، شماره ۱۵۴،

- the social sciences. 88-111.
- Domanski, H. 2008. Housing Conditions, in: J. Alber, T. Fahey and C. Union. London: Routledge. 53-235
- Eben Saleh, Mohammed A., 2001 "Environmental cognition in the vernacular landscape: assessing the aesthetic quality of Al-Alkhalaf village", Southwestern Saudi Arabia. *Building and Environment* 36. 965- 979.
- Kissick, D., Kogul, M., Bachman, J., Anderson, J., Eckert, J. 2006. *Hosing for All: Essential to Economic, social, and Civic Development*, prepared by PADCO for the World Urban forum III in collaboration with The International Housing Calition, Vanada. June 19-23.
- Lang, J. 1987. *Creating architectural theory, the role of behavioral science in environmental design*. New York: Van nostrand-Reinhold.p179.
- Lynch, K., Hack, G. 1985. *Site Planning*, MIT: Cambridge mass.
- Manoj P k. 2010 "Prospects and Problems of Housing Microfinance in India: Evidce From "Bhavanashree" Project in kerala state": *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences- Issue 19*. 178-194.
- Marcus, C.C., Francis, C., 1990. *People Places: Design Guidelines for Urban Open Space*", New York: Van nostrand-Reinhold.
- Napp, I., 1982. *Housing Problems in Third Word*, University of Stutgar.
- Oldenburg, R. 1999. *The Great Good Place: Cafes, Coffee Shops, Community Centers, Beauty Parlors, General Stores, Bars, Hangouts, and how they Get You Through the Day*, New York: Paragon. House.
- Rapoport, A. 1969. *House form and culture*. Englewood cliffs". N. J.: Prentice- Hall.
- Tress, B., Tress, G. 2003. *Scenario visualisation for participatory landscape planning-a study from Denmark*. *Landscape and Urban Planning* 64 (3). 161-178.
- Vetervil, S. C., Kumangalam, S. C. 2010. *Role of Microfinance Insttutions Rural Development*, Zنجانی، ح، ۱۳۷۱. جمعیت و توسعه، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
- سرتیپی پور، م. ۱۳۸۸. بررسی تحلیلی مسکن روستایی در ایران، نشریه صفا، سال نوزدهم، ۴۹: ۶۱-۴۷.
- سعیدی، ع. ۱۳۸۸. مبانی جغرافیای روستایی، انتشارات سمت، تهران.
- سلطانی، م. ۱۳۹۷. تحلیل عوامل مؤثر در تحولات هویت مسکن در نواحی روستایی مطالعه‌ی موردی: دهستان گوزلدرد، شهرستان سلطانیه، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه زنجان، دانشکده علوم اجتماعی.
- عنابستانی، ع.، بهزادی، صدیقه.، انزایی، ا.، ۱۳۹۷. بررسی تأثیر پذیری الگوی مسکن روستایی از سبک زندگی روستاییان شهرستان نکا، مجله آمایش جغرافیایی فضا، فصلنامه علمی- پژوهشی دانشگاه گلستان، بهار، ۸ (۲۷): ۵۲-۳۵.
- قاسمی سیانی، م.، افراخته، ح.، ریاحی، وحید، عزیزپور، فرهاد. ۱۳۹۷. تبیین تحولات ساختاری-کارکردی سکونت و مسکن روستایی (مطالعه موردی: بخش بنرود و جلگه شهرستان اصفهان)، نشریه علمی-پژوهشی برنامه‌ریزی توسعه کالبدی، تابستان، سال سوم، ۶(۱۰): ۶۴-۴۷.
- گیدنز، آ. ۱۳۸۰. پیامدهای مدرنیته، ترجمه‌ی محمدثلاثی، تهران، نشر مرکز، ۹۲-۸۲.
- محمدی یگانه، ب.، چراغی، م.، درویش‌وند، س. ۱۳۹۴. تحلیل عوامل مؤثر در تحولات الگوی مسکن روستایی، با تأکید بر هویت (مطالعه موردی: دهستان اقبال شرقی، شهرستان قزوین)، مسکن و محیط روستا، بهار، ۱۴۹: ۱۰۲-۹۱.
- مخبر، ع. ۱۳۶۳. ابعاد اجتماعی مسکن، سازمان بودجه، تهران.
- هاشمی کوچکسرایبی، م. ۱۳۷۴. بهسازی مسکن روستایی (تبصره ۵۲)، تلاش برای کمیت یا کیفیت، ۵۶۰-۵۴۹.
- Akpomovie, O. B., 2010. *Self-up as a strategy for Rural Development in Nigena: A Bottom-up Approach Journal of Alternative perspectives in*

International Journal of Information Technology
Knowledge Monument. July-December 435-
441.

Yang, X., Jiang, Y., Yang, M., Shan, M. 2010.
Energy and Environment in Chinese rural
housing: Current status and future perspective.
Energy power Eng. China. 4-35.

The effects of lifestyle on the physical identity of housing in rural areas

Case Study: Guzal darreh rural district, Soltaniyeh township

Behroz mohamadi yeganeh¹, Manijeh ahmadi², Mahdi cheraghi³ and mina soltani^{4*}

Submitted: 25 January 2021

Accepted: 30 May 2021

Abstract

Housing in rural areas has a special role in meeting basic human needs. Considering various functions of rural housing, it is important to study the impact of various factors on how it changes and evolves. The purpose of this study was to investigate the effects of lifestyle on the physical identity of housing in rural areas. The present study was conducted in the first half of 1399 by data collection, library and field methods and using tools (questionnaire, observation); the type of research is applied and the research method is descriptive-analytical. The statistical population of the research is the households of the villages of Gozeldareh rural district, which in the 1395 census has eight inhabited villages: including 1451 households and 4864 people. Among households, 305 households were selected using the Cochran's formula as a sample and from each village, based on the percentage of households, a number of samples was completed to complete a questionnaire and simple random sampling. The method of data analysis was quantitative using descriptive statistics (mean, frequency percentage and standard deviation) and inferential statistics (path analysis). In the physical dimension, the index of "adequacy of housing for rest" with an average of 3.27%, and in the dimension of attachment, the index of "villagers' efforts to resolve social disputes" with an average of 3.77% are of the greatest importance. According to the results of the inferential test, the dimensions of lifestyle as an independent variable and housing identity as a dependent variable, and among the dimensions of lifestyle, the dimension of spiritual health with the highest beta (0.494) is the most influential factor. The main recommendation of the present study is providing housing rehabilitation credit facilities taking into account the living needs of the villagers.

Keywords: Rural Housing, Home identity, Lifestyle.

1- Associate Professor and Faculty Member, Department of Geography, Zanzan University

2- Faculty member of Geography Department, Zanzan University

3- Faculty member of Geography Department, Zanzan University

4- Department of Geography, Faculty of Humanities, Zanzan University, Zanzan, Iran

(*- Corresponding author Email: minasoltani18@gmail.com)

DOI: 10.22048/RDSJ.2021.270126.1912